

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autorka práce: Petra T o p i n k o v á

Název práce: Vliv rodiny a vrstevníků na socializaci dítěte v předškolním a mladším školním věku.

Studentka si zvolila téma z pomezí vývojové a sociální psychologie, které je po teoretické stránce v literatuře dobře zpracováno a i v české odborné literatuře existuje dostatek kvalitních zdrojů. Studentka se snažila soustředit základní poznatky týkající se socializace dítěte a poukázat na její kořeny. Zaměřila se přitom zejména na ty socializační činitele, které jsou vnějšímu posuzovateli přístupné, srozumitelné a patrné. Na první pohled se může zdát, že studentka zpracovala téma všeobecně známé, dostatečně prozkoumané a málo atraktivní. Studentka se ale v práci dotýká i závažných společenských témat, souvisejících se současným fungováním rodiny, a vlivů, které na současnou rodinu působí. Studentka si primárně nekladla akademické ambice, z práce je patrné, že se inspirovala spíše zkušenostmi ze své rodiny a svého nejbližšího okolí. Ke zpracování práce přistupovala studentka s nadšením, chutí a bez předsudků. V práci ale postrádám názorovou polemiku, hlubší psychologické analýzy, vyšší míru kreativity i větší důraz na praktické rady, návrhy, opatření a tedy na praktickou využitelnost práce. Užitečný by byl i přesah do oblasti pastorace, kterému se studentka záměrně nevěnovala s tím, že chce předložit práci z oboru psychologie. V závěru studentka předložila standardně pojatou bakalářskou práci, která se opírá o tradiční psychologická témata.

V teoretické části čerpá studentka z dostupných literárních zdrojů včetně zdrojů zahraničních, zjištěná hotová fakta víceméně předkládá, do názorové polemiky či vlastního kritického komentáře se nepouští. Studentka se snažila zorientovat i v nejnovějších moderních psychologických vývojových teoriích, je zřejmé, že ve své práci sledovala současné psychologické poznání. Je škoda, že význam moderních vývojových teorií nedala do souvislosti s hlavním tématem své bakalářské práce a vývojové teorie předkládá s určitou všeobecnou popisnou schematičností. Většinu teorií ve své práci nijak nekomentuje, přestože alespoň jedna z těchto teorií (např. teorie mysli) by si zasloužila podrobnější popis v textu samotném možná na úkor počtu popsanych teorií. Většinu tezí v teoretické části studentka konstatuje a předkládá, spíše výjimečně vysvětluje příčiny předkládaných jevů. Některá tvrzení pak vyznívají poněkud zjednodušeně a nepřesně, přestože se jedná o komplexnější a složitější problematiku než vyznívá z textu samotného (viz např. pohled na funkci otce v životě dítěte). Některá témata se v práci na různých místech opakují bez vzájemné souvztažnosti – např. typy výchovných stylů (na jednom místě se uvádějí 3 druhy výchovných stylů – kapitola 2.4., v podkapitole 2.4.1. jsou rozvedeny další typy). Toto téma se ve vztahu k práci studentky jeví nosné a dobře zvolené, je škoda, že studentka blíže nerozebrala vliv jednotlivých výchovných stylů na socializaci dítěte a podrobněji nepopsala pozitiva a rizika jednotlivých výchovných stylů v rodině. Za velmi pozitivní považuji v práci zmíněné rozlišení rodiny a domova a jejich funkcí. Z celkového ladění práce jednoznačně vyznívá příklon studentky k tradičnímu pojetí rodiny a důrazu na citovou oporu v rodině. V praktické části jsou zpracovány výsledky dotazníkového šetření v úplných a neúplných rodinách. Otázky dotazníkového šetření jsou zvoleny srozumitelně a jednoduše, pro respondenty se nejevily zatěžující. Je na škodu, že návratnost dotazníků byla nízká a odrazila se i v konečné nevyváženosti vzorku na úkor matek samoživitelék. Ve vzorku chybí otcové samoživitelé, což lze vzhledem k výjimečnému výskytu tohoto typu

rodinného soužití v populaci tolerovat. Závěrečná diskuse je úměrná více méně očekávaným výsledkům dotazníkového šetření a nepřinesla žádná revoluční či vědecká zjištění, což na druhou stranu dokládá, že pozitivní jevy převládají více než bychom předpokládali i přes naznačené problémy v typech rodinného soužití. I přesto jsou některé výsledky dotazníkového šetření alarmující a potvrzují neblahou skutečnost, že převážná část dětí z neúplných rodin nemá pravidelný kontakt s otcem. Obezřetněji měla být formulována diskuse k některým uvedeným hypotézám (např. čas na kamarády není přímo úměrný tomu, zda si dítě vodí kamarády k sobě domů na návštěvy). Vzhledem k anonymitě dotazníků nebylo možné zpracovat následné případové studie, které by zejména v případě matek samoživitelek byly zajímavým dokreslením celé problematiky.

Práce má přehledné členění, srozumitelnou a logickou strukturu, délka jednotlivých kapitol je vcelku vyvážená, 2/3 práce jsou věnovány teorii, zhruba 1/3 práce tvoří praktická část, obě části jsou ale smysluplně integrovány v jeden celek. Osvěžení celé práce přinášejí barevné grafy v příloze. V závěrečné diskusi postrádám konkrétní praktickou využitelnost a vyústění celé práce a alespoň naznačení konkrétních možností pomoci, které jsou ponechány otevřené.

Po formální stránce je práce dobře vypracována včetně zřetelného odlišení citací. Po jazykové stránce se jeví práce standardně zpracovaná, neobsahuje zásadní terminologické nepřesnosti, ojediněle lze při čtení narazit na spíše slangové vyjádření (autor přišel s tím...). Bibliografie čerpá z dostupných a částečně i zahraničních monografií, studentka neopominula ani časopisecké články.

Bakalářská práce Petry T o p i n k o v é splňuje požadavky na bakalářskou práci dle mého posouzení v přiměřené a průměrné míře. Zvolené téma je v psychologické literatuře dobře popsáno, studentka ve své práci ověřuje více méně známá fakta, která se snaží aktualizovat na pozadí současných společenských trendů a podob rodinného soužití. Doporučuji, aby práce byla přijata k obhajobě a navrhuji před samotnou obhajobou klasifikaci dobře až uspokojivě (C - D), a to především s ohledem na spíše popisný charakter práce, menší přínos z hlediska nových poznatků, nižší praktickou využitelnost a absenci konkrétních možností pomoci a řešení.

Možné otázky k obhajobě:

1. Navrhněte některá praktická doporučení a řešení vyplývající ze závěrečné hypotézy ve Vaší práci ohledně absence mužské autority v neúplné rodině.
2. Uveďte nějakou studii týkající se rozvodovosti a vysvětlete blíže svou tezi ohledně pochybných, zbytečných či sobeckých důvodů vedoucích k rozvratu rodiny.
3. Které formy intervence z hlediska psychologie a sociální práce považujete u neúplných rodin za nejúčinnější a co může nabídnout těmto rodinám pastorační pracovník?

V Kralupech nad Vltavou, dne 12.6.2015

Posudek vypracovala:

PhDr. Pavla Cimlerová
vedoucí práce